

Motion till riksdagen 2005/06:K316

av **Leif Björnlod (mp)**

Helgdagar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om en utredning av hur man kan göra de sakrala helgdagarna dispositiva.

Motivering

Under 2005 hade vi i Sverige 111 arbetsfria dagar enligt den svenska almanackan, och av dessa var 104 lördagar och söndagar. Flera av de sakrala helgdagarna har omplacerats och sammanfaller numera med lör- och söndagar.

Under år 2005 var sju andra arbetsfria dagar knutna till speciella datum som under detta år inte sammanföll med andra arbetsfria dagar. De mest tydliga datumbestämda arbetsdagarna är av profan natur, nationaldagen den 6 juni, 1 maj och nyårsdagen, och av förklarliga skäl bör de ha kvar sin placering. (Ambitionerna att göra EU-dagen, 9 maj, till arbetsfri dag har inte tagits med i beräkningen.) Andra arbetsfria dagar med, numera, kristen anknytning kan inträffa på vardagar, som långfredagen med sin anknytning till påskdagen som alltid infaller första söndagen efter fullmåne på eller närmast efter 21 mars. Kristi himmelfärdsdag infaller den 39:e dagen efter påskdagen, dvs. en torsdag. Pingstdagen infaller alltid på en söndag, nämligen 7:e söndagen efter påsk. Annandag pingst inföll alltid på en måndag men är numera avskaffad till förmån för nationaldagen.

De i tidigare almanackor angivna helgondagarna har numera sammanförts till alla helgons dag och är förlagd till den lördag som infaller under tiden 31 oktober–6 november.

De flesta av våra märkesdagar har ett ursprung i solens fyra ”vändor” eller ”stånd”, mest kända är midvinter- och midsommarsolstånden men även vår- och höstdagjämning. Det mest anmärkningsvärda torde vara att dessa astronomiska företeelser alltid infaller samtidigt över hela vår jord oavsett datumgräns och tidsförskjutningar.

Fel! Okänt namn på

Detta har uppmärksammats redan av de mycket tidiga kulturer från vilka vår kultur har sitt ursprung.

Olika ideologier har givit sin specifika orsak till firandet av dessa händelser. Därför kan det vara svårt att tydligt ange vilka arbetsfria dagar som är att hänföra till en viss religion.

Det mest tydliga exemplet är att hämta från midvintersolståndet, dvs. då solen har fullbordat sin årscykel, årshjulet. I Sverige har vi bevarat det gamla ordet ”jul” för denna företeelse medan kyrkan i andra länder lyckats införa begreppet Kristusmessa. På samma sätt har vi i Sverige kvar begreppet midsommardag med man i våra nordiska grannländer lyckats införa Johannes Döparens dag med olika benämningar, Johanni eller Sankt Hans.

Lussefirandet har på senare tid fått en något apart förändring. Från att tidigare varit ett firande av solens återkomst genom ljusbäraren, Lucifer, har den protestantiska svenska kyrkan återupplivat ett katolskt helgon från Syrakusa förmodligen på grund av namnligheten. Numera firar vi Lucia men förmodligen på samma sätt som man tidigare firade ljusets återkomst. Att lussefirandet ligger exakt 11 dagar före julafton torde bero på den almanackskorrigerings som innebar borttagandet av 11 dagar för att anpassa den julienska kalendern till den Nya Ordningen, som den länge kallades i almanackorna, år 1753.

Man kan konstatera att många religioner och ideologier har handlat på samma sätt, och därför är de flesta ”helgdagar” placerade med anknytning till solståndet, vilket gör att många ”helgdagar” sammanfaller även om skälen varierar. Någon större förändring är inte att vänta om man genomför motionens intentioner. Tydligaste skillnader kommer antagligen att uppstå med de kulturer som har utgått från de olika månfaser som har legat till grund för vissa kulturers tideräkning i Mellanöstern.

Beroende på hur man klassificerar de olika arbetsfria dagarna, profana eller sakrala, kan det handla om ett tiotal dagar som skulle kunna vara dispositiva under ett år om man beslutar att behålla de profana arbetsdagarna som det är idag.

Frågan har alltså ingen större betydelse för antalet arbetade dagar men kan ha betydelse för viss helgersättning, och därför finns det skäl att låta utreda frågan för att få fram förslag till praktiska lösningar.

Stockholm den 2 oktober 2005

Leif Björnlod (mp)